

**LIETUVOS RESPUBLIKOS  
CENTRINĖS KREDITO UNIJOS  
Į S T A T Y M A S**

2000 m. gegužės 18 d. Nr. VIII-1682  
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS  
BENDROJI DALIS**

**1 straipsnis. Įstatymo paskirtis**

1. Šis įstatymas nustato Centrinės kredito unijos demokratinis kooperatinės veiklos pagrindus, narystės joje sąlygas, Centrinės kredito unijos steigimą, valdymą, reorganizavimą ir likvidavimą bei veiklos priežiūrą, taip pat Centrinėje kredito unijoje sudaromo Kredito unijų stabilizacijos fondo, skirto kredito unijų veiklos stabilumui užtikrinti bei sutrikusiam mokumui atkurti, veiklos principus.

2. Šio įstatymo tikslas – sukurti ir įtvirtinti kooperatinės bankininkystės sistemą Lietuvoje.

**2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos**

1. **Centrinė kredito unija** – kooperatiniais pagrindais suorganizuota, juridinių asmenų kredito unijų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos įsteigta ir šio įstatymo nustatyta tvarka įregistruota kredito įstaiga, veikianti kaip kooperatinė bendrovė. Centrinė kredito unija veikia pajinio kapitalo pagrindu ir atlieka kredito unijų likvidumo palaikymo ir mokumo atkūrimo funkcijas, priima indėlius bei grąžintinas lėšas ir teikia paskolas bei prisiima su tuo susijusią riziką ir atsakomybę, taip pat, atlikdama šio įstatymo 5 straipsnyje nustatytas funkcijas bei operacijas, verčiasi kita šio įstatymo nustatyta veikla.

2. **Kredito unija** – kooperatiniais pagrindais suorganizuota, fizinių asmenų ar fizinių asmenų kartu su Lietuvos Respublikoje įregistruotomis visuomeninėmis organizacijomis, profesinių sąjungų organizacijomis, religinėmis bendruomenėmis ir bendrijomis, žemės ūkio kooperatyvais savanoriškai įsteigta ir Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymo nustatyta tvarka įregistruota kredito įstaiga, telkianti savo narių ir savo asocijuotų narių bei klientų pinigus šių narių ūkiniais bei socialiniams poreikiams, numatytiems kredito unijos įstatuose, tenkinti savitarpio paskolų teikimo būdu ir prisiimanti su tuo susijusią riziką bei atsakomybę.

3. **Kredito unijų asociacijos** – įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos kredito unijų sąjungos, atstovaujančios Lietuvoje veikiančioms kredito unijoms bei išreiškiančios savo narių interesus.

4. **Licencija** – kredito įstaigų licencijavimą bei veiklos priežiūrą vykdančios institucijos (toliau – priežiūros institucija) Centrinės kredito unijos veiklai išduotas raštiškas leidimas verstis įstatuose nurodyta veikla ir atlikti šio įstatymo 5 straipsnyje nustatytas visas operacijas ar jų dalį.

5. **Pagrindinis pajus** – Centrinės kredito unijos nario įsigytas pajus, suteikiantis teisę Centrinės kredito unijos aukščiausiojo valdymo organo – visuotinio Centrinės kredito unijos narių susirinkimo metu turėti vieno balso teisę sprendžiant visus šio įstatymo 27 straipsnyje nustatytus visuotinio susirinkimo kompetencijos klausimus ir suteikiantis teisę gauti dividendus. Minimalus Centrinės kredito unijos nario pagrindinio pajaus dydis – 1000 litų.

6. **Papildomi pajai** – Centrinės kredito unijos narių įsigyti pajai, nesuteikiantys balso teisės, tačiau suteikiantys teisę gauti dividendus. Kiekvieno šių pajų dydis – 1000 litų, o įgyjamas šių pajų skaičius neribojamas.

7. **Kredito unijų stabilizacijos fondas** (toliau – Stabilizacijos fondas) – šio įstatymo 23 straipsnyje nustatyta būdu sudarytas fondas, skirtas kredito unijų veiklos stabilumui bei tęstinumui užtikrinti ir veikiantis kaip paskutinis skolinimosi šaltinis kredito unijos sutrikusiam mokumui atkurti.

8. **Centrinės kredito unijos kapitalas** – pagrindinio ir papildomų kapitalų suma.

9. **Pagrindinis kapitalas** – pajinio kapitalo, atsargos kapitalo ir praėjusių metų nepaskirstyto pelno (nuostolių) suma.

10. **Atsargos kapitalas** – atskaitymai iš Centrinės kredito unijos pelno.

11. **Papildomas kapitalas** – Stabilizacijos fondo, gautų subordinuotų paskolų, jeigu jos atitinka priežiūros institucijos nustatytus reikalavimus, einamųjų metų nepaskirstyto pelno (nuostolio), pagrindinių priemonių perkainavimo rezervo ir kitų Centrinės kredito unijos įstatuose numatytų kapitalų ir rezervų suma.

12. **Sutrikęs kredito unijos likvidumas** – būklė, kai kredito unijos likvidumas pasidaro mažesnis už nustatytą likvidumo normatyvą ir kai kredito unijos turto ir įsipareigojimų sudėtis pagal terminus artimiausiems mėnesiams iš dalies yra nesubalansuota ir gali sutrikdyti įvykdyti įsipareigojimus.

13. **Sutrikęs kredito unijos mokumas** – būklė, kai kredito unija nevykdo kapitalo pakankamumo normatyvo, taip pat būklė, kai yra požymių, kad kredito unijos turtas (grynąja verte) gali tapti mažesnis už jos balansinius ir nebalansinius įsipareigojimus.

### **3 straipsnis. Centrinės kredito unijos statusas**

Centrinė kredito unija nuo jos įregistravimo šio įstatymo nustatyta tvarka turi juridinio asmens teises ir savo veikloje vadovaujasi šiuo įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais bei teisės aktais, taip pat savo įstatais. Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo nuostatos taikomos Centrinės kredito unijos veiklai tiek, kiek jos neprieštarauja Centrinės kredito unijos įstatymui.

### **4 straipsnis. Centrinės kredito unijos nuosavybė**

1. Centrinės kredito unijos turtas, sukauptas iš jos narių pajų, steigimo įnašų bei iš savo veiklos, nuosavybės teise priklauso Centrinei kredito unijai.

2. Stabilizacijos fondo lėšos bei iš šio fondo veiklos sukauptas turtas nuosavybės teise taip pat priklauso Centrinei kredito unijai. Stabilizacijos fondo lėšas bei turtą šio įstatymo nustatyta tvarka valdo ir naudoja Stabilizacijos fondo komisija.

## **ANTRASIS SKIRSNIS**

### **CENTRINĖS KREDITO UNIJOS FUNKCIJOS, TEISĖS IR PAREIGOS**

#### **5 straipsnis. Centrinės kredito unijos funkcijos**

1. Centrinė kredito unija:

- 1) palaiko kredito unijų likvidumą;
- 2) atstovauja kredito unijų Centrinės kredito unijos narių interesams;
- 3) techniškai aptarnauja Stabilizacijos fondą, sudarytą Centrinėje kredito unijoje;
- 4) priima sprendimus dėl narystės Centrinėje kredito unijoje;
- 5) priima neterminuotus ir terminuotus indėlius iš savo narių, kredito unijų asociacijų, Lietuvos Respublikoje įregistruotų visuomeninių organizacijų, religinių bendruomenių, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir (ar) savivaldybių įgaliotų institucijų, Lietuvos Respublikos, tarptautinių ir (ar) užsienio valstybių labdaros (paramos) fondų ir finansų institucijų;
- 6) skolinasi Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka;
- 7) teikia paskolas, garantijas bei Centrinės kredito unijos įstatuose numatyta tvarka finansinę pagalbą kredito unijoms Centrinės kredito unijos narėms;
- 8) investuoja laisvas lėšas į Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinius popierius, Lietuvos banko vertybinius popierius bei užsienio valstybių, turinčių aukščiausio lygio reitingą (A grupės šalys), vyriausybės vertybinius popierius;
- 9) atlieka kliringo operacijas tarp savo narių ir dalyvauja kliringo atsiskaitymų operacijose per Lietuvos banko atsiskaitymų centrą bei kitas kliringo institucijas;
- 10) dalyvauja Lietuvos Respublikos ir kitų šalių įvairių institucijų inicijuotose programose bei projektuose, skirtuose kredito unijoms, ir priima su tomis programomis bei projektais susijusias

lėšas ir turtą; palaiko ryšius su panašiomis kitų šalių bei tarptautinėmis institucijomis, atstovauja jose Lietuvos kredito unijoms, priima iš institucijų lėšas, techninę ir kitokią pagalbą ir su tuo susijusius įsipareigojimus;

11) stebi ir, kai būtina, tikrina kredito unijas Centrinės kredito unijos nares ir teikia informaciją, siūlymus bei rekomendacijas priežiūros institucijai dėl nustatytų pažeidimų bei riziką ribojančių normatyvų nevykdymo;

12) atlieka pinigų pervedimo operacijas;

13) leidžia mokėjimo priemonės (mokėjimo kortelės, kelionės čekius, vekselius) ir jas aptarnauja;

14) atlieka operacijas užsienio valiuta;

15) teikia pastabas ir pasiūlymus dėl kredito unijų veiklą reglamentuojančių teisės aktų;

16) konsultuoja kredito unijas ir jų asociacijas;

17) organizuoja kredito unijų darbuotojų mokymus kooperatinės bankininkystės klausimais ir teikia metodinę pagalbą kredito unijoms;

18) nustato kredito unijoms Centrinės kredito unijos narėms vienodo standartizuoto dokumentų tvarkymo formas ir taisykles, informacines sistemas, finansines ataskaitas;

19) atlieka kitas kredito įstaigai būdingas funkcijas bei operacijas, kurias Centrinei kredito unijai paveda jos nariai visuotiniame susirinkime tvirtindami Centrinės kredito unijos įstatus.

2. Centrinė kredito unija šiame straipsnyje nustatytas visas funkcijas bei operacijas ar jų dalį gali atlikti, jei joms yra gavusi priežiūros institucijos licenciją.

## **6 straipsnis. Centrinės kredito unijos teisės**

Centrinė kredito unija, vykdydama ar atlikdama šio įstatymo 5 straipsnyje numatytas funkcijas bei operacijas, turi teisę:

1) veikti kaip kredito unijų laikinasis administratorius bei likvidatorius Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymo, Centrinės kredito unijos įstatų ir priežiūros institucijos priimtų teisės aktų nustatyta tvarka;

2) deleguoti atstovus į savo narių kredito unijų visuotinius susirinkimus patariamąjo balso teise;

3) turėti sąskaitas Lietuvos banko atsiskaitymų centre, kituose bankuose nacionaline ir užsienio valiuta Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

4) turėti savo antspaudą, jį keisti bei naudoti savo nuožiūra;

5) pirkti ar kitais būdais įgyti reikalingą savo veiklai palaikyti bei plėtoti turtą, taip pat jį parduoti, išnuomoti, įkeisti ar kitaip juo disponuoti;

6) sudaryti sandorius ir priimti įsipareigojimus, neprieštaraujančius šiam įstatymui, Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymui bei kitiems teisės aktams;

7) leisti, tvirtinti, priimti ir diskontuoti vekselius, čekius, kitus mokestinius įsipareigojimus;

8) atlikti kliringo operacijas tarp savo narių ir dalyvauti kliringo atsiskaitymų operacijose per Lietuvos banko Atsiskaitymų centrą bei kitas kliringo institucijas;

9) gauti iš kredito unijų informaciją, reikalingą Centrinės kredito unijos bei Stabilizacijos fondo funkcijoms bei operacijoms vykdyti;

10) reorganizuotis ar likviduotis šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka;

11) nustatyti privalomas sąlygas, kurių turi laikytis kredito unija, kai jai teikiama finansinė pagalba;

12) nustatyti tikslines Centrinės kredito unijos narių įmokas, jų dydžius, taip pat atlyginimo už teikiamas paslaugas įkainius;

13) nustatyti savo organizacinę struktūrą;

14) mokėti palūkanas už likvidumo palaikymo rezerve ir kitose Centrinės kredito unijos sąskaitose pagal indėlio ar banko sąskaitos sutartį laikomas lėšas;

15) imti palūkanas už paskolas bei gauti atlygį už teikiamas paslaugas;

16) turėti kitas teises, numatytas šiame įstatyme bei kituose teisės aktuose.

## **TREČIASIS SKIRSNIS**

### **CENTRINĖS KREDITO UNIJOS NARIAI, JŲ REGISTRAVIMAS, TEISĖS IR PAREIGOS**

#### **7 straipsnis. Centrinės kredito unijos nariai**

1. Centrinės kredito unijos nariai yra jos steigėjai, po Centrinės kredito unijos įsteigimo į ją įstojusios kitos kredito unijos.
2. Centrinės kredito unijos steigėjai tampa jos nariais po to, kai įstatymų nustatyta tvarka Centrinė kredito unija yra įregistruota.
3. Nauju Centrinės kredito unijos nariu tampa po to, kai Centrinės kredito unijos valdyba patenkina asmens prašymą priimti į Centrinę kredito uniją ir kai šis išperka Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos Centrinėje kredito unijoje turimą vieną iš papildomų pajų. Šis pajus tampa naujo Centrinės kredito unijos nario pagrindiniu pajumi. Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai pardavus visus savo turimus papildomus pajus, taip pat ir vieną savo turėtą pagrindinį pajų, naujas Centrinės kredito unijos narys priimamas, kai jis išperka naują pagrindinį Centrinės kredito unijos pajų.

#### **8 straipsnis. Centrinės kredito unijos narių registravimas**

1. Centrinės kredito unijos nariai turi būti registruojami Centrinės kredito unijos narių registre, kurį tvarko Centrinės kredito unijos valdyba. Registre nurodoma: kredito unijos ir Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos pavadinimas, kodas, adresas, įstojimo data, sumokėto pajaus suma bei įmokėjimo tvarka, kitos Centrinės kredito unijos įstatuose nustatytos įmokos bei nustatyti įmokų dydžiai.
2. Kredito unija įregistruojama Centrinės kredito unijos valdybai pateikus prašymą tapti Centrinės kredito unijos nare, kitus Centrinės kredito unijos valdybos reikalaujamus dokumentus, įmokėjus pagrindinį pajų ir Centrinės kredito unijos valdybai patenkinus prašymą.

#### **9 straipsnis. Centrinės kredito unijos nario teisės ir pareigos**

1. Centrinės kredito unijos narys turi šias teises:
  - 1) paskirti savo atstovą dalyvauti Centrinės kredito unijos visuotiniuose narių susirinkimuose ir balsuojant turėti vieną balsą. Centrinės kredito unijos nario atstovas gali rinkti Centrinės kredito unijos valdymo ir kontrolės organus ir būti į juos išrinktas;
  - 2) gauti informaciją apie Centrinės kredito unijos bei Stabilizacijos fondo veiklą, jų finansinę-ūkinę būklę ir turtą bei pareikalauti, kad Centrinė kredito unija pateiktų jam susipažinti ar kopijuoti metinę bei tarpinę finansinę atskaitomybę, valdybos parengtas Centrinės kredito unijos bei Stabilizacijos fondo veiklos ataskaitas, visuotinių susirinkimų protokolus. Kiti dokumentai gali būti Centrinės kredito unijos nariui pateikiami, jeigu juose nėra paslapčių, kurių atskleidimas padarytų Centrinei kredito unijai, Stabilizacijos fondui ar Centrinės kredito unijos nariams turtinę žalą. Atsisakyti suteikti informaciją dėl kitų priežasčių draudžiama. Atsisakymas pateikti prašomus dokumentus turi būti įforminamas raštu, jeigu to reikalauja Centrinės kredito unijos narys. Ginčus dėl nario teisės gauti informaciją sprendžia teismas;
  - 3) apskųsti teismui Centrinės kredito unijos visuotinio susirinkimo ir kitų valdymo organų nutarimus;
  - 4) Centrinėje kredito unijoje turėti papildomų pajų;
  - 5) Centrinės kredito unijos narė kredito unija turi teisę gauti paskolas, garantijas, taip pat kitą šiame įstatyme numatytą finansinę pagalbą iš Centrinės kredito unijos bei Stabilizacijos fondo šiame įstatyme, Centrinės kredito unijos įstatuose ir sutartyse nustatyta tvarka ir sąlygomis;
  - 6) laikyti neterminuotus ir terminuotus indėlius Centrinėje kredito unijoje;
  - 7) gauti nariams skirstomo pelno dalį – dividendą, proporcingą turimų pagrindinio ir papildomų pajų Centrinėje kredito unijoje dydžiui;
  - 8) naudotis kredito unijoms teikiamomis kitomis paslaugomis įstatuose ir šiame įstatyme nustatytomis sąlygomis;

9) gauti likviduojamos Centrinės kredito unijos turto dalį, proporcingą savo pajų dydžiui;

10) išstoti iš Centrinės kredito unijos tik tada, kai apie rengimąsi išstoti buvo paskelbta „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ ir kai dėl išstojimo bus gauti šios kredito unijos kreditorių – Centrinės kredito unijos ir kredito unijų, esančių Centrinės kredito unijos narėmis, raštiški sutikimai. Išstojančios kredito unijos pajai bei lėšos, laikomos Centrinės kredito unijos likvidumo palaikymo rezerve ir indėliuose, yra grąžinami Centrinės kredito unijos įstatuose nustatyta tvarka ir sąlygomis.

2. Centrinės kredito unijos įstatuose gali būti numatyta ir kitų nario teisių, neprieštaraujančių Lietuvos Respublikos įstatymams.

3. Centrinės kredito unijos narės kredito unijos atstovas neturi teisės balsuoti, kai visuotinis susirinkimas, valdyba ar Stabilizacijos fondo komisija sprendžia paskolos suteikimo šio atstovo kredito unijai ar finansinės paramos suteikimo šiai kredito unijai klausimus, taip pat kitais įstatų numatytais atvejais, kada Centrinės kredito unijos narė kredito unija bei jos atstovas yra tiesiogiai suinteresuoti sprendimo rezultatais.

4. Centrinės kredito unijos narys privalo:

1) šiame įstatyme bei Centrinės kredito unijos įstatuose nustatytais terminais ir tvarka įmokėti pajus ir kitas nustatytas tikslines įmokas;

2) laikytis Centrinės kredito unijos įstatų, dalyvauti Centrinės kredito unijos veikloje.

5. Centrinės kredito unijos narė kredito unija privalo:

1) vykdyti kredito unijos įsipareigojimus Centrinei kredito unijai bei Centrinės kredito unijos valdymo ir kontrolės organų nutarimus;

2) tinkamai ir laiku vykdyti su Centrine kredito unija sudarytas paskolų, indėlių ir kitas sutartis;

3) savo lėšas pagal indėlio ar banko sąskaitos sutartis laikyti tik Centrinėje kredito unijoje, išskyrus atvejus, kai yra gautas Centrinės kredito unijos valdybos sutikimas šias lėšas laikyti konkrečiuose kituose bankuose;

4) gauti Centrinės kredito unijos valdybos sutikimą, jei nori skolintis ar priimti indėlius tiesiogiai iš kitų kredito unijų ar bankų;

5) laikyti dalį lėšų Centrinėje kredito unijoje specialiai likvidumo palaikymui atidarytoje sąskaitoje pagal šio įstatymo 22 straipsnyje nurodytas sąlygas;

6) išpirkti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos Centrinėje kredito unijoje turimus papildomus pajus pagal Centrinės kredito unijos steigimo sutartyje bei kituose Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos ir Centrinės kredito unijos susitarimuose nustatytas sąlygas bei tvarką.

6. Jei kredito unijos įgaliotas atstovas dalyvauti Centrinės kredito unijos valdymo ar kontrolės organuose iš savo kredito unijos išstoja ar pašalinamas, jis privalo atsistatydinti arba turi būti atstatydintas iš Centrinės kredito unijos visuotinio susirinkimo atstovo, valdybos nario, Stabilizacijos fondo komisijos nario pareigų ir negali toliau vykdyti savo funkcijų Centrinės kredito unijos organuose.

## **10 straipsnis. Narystės Centrinėje kredito unijoje pasibaigimas**

1. Centrinės kredito unijos narės kredito unijos narystė Centrinėje kredito unijoje pasibaigia likvidavus ar reorganizavus kredito uniją Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatyme numatytais atvejais, taip pat išstojus kredito unijai iš Centrinės kredito unijos šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 10 punkte nustatyta tvarka.

2. Centrinės kredito unijos narės Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos narystė Centrinėje kredito unijoje pasibaigia išpirkus iš Vyriausybės jai priklausančius pajus.

## **KETVIRTASIS SKIRSNIS CENTRINĖS KREDITO UNIJOŠ STEIGIMAS IR LIKVIDAVIMAS**

### **11 straipsnis. Minimalus pagrindinis kapitalas**

1. Minimalus Centrinės kredito unijos pagrindinis kapitalas – 5 milijonai litų.

2. Centrinės kredito unijos pagrindinis kapitalas turi būti įregistruotas priežiūros institucijoje, tačiau jo dydis negali būti mažesnis už šio straipsnio 1 dalyje nustatytą.

## **12 straipsnis. Steigimo būdas ir steigėjai**

1. Centrinė kredito unija steigama neribotam laikui.
2. Centrinės kredito unijos steigimo išlaidos dengiamos iš steigėjų įnašų ir pajų. Kiekvieno steigėjo įnašas yra proporcingas steigėjo įmokėtų pinigais bei turtais įnašais pajų dydžiui. Visus pajus steigimo metu apmoka tik steigėjai savo pinigais ir turtais įnašais.
3. Centrinės kredito unijos steigėjas gali būti bet kuri Lietuvos Respublikoje įregistruota kredito unija.
4. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija pagal šį įstatymą yra Lietuvos Respublikoje steigiamos tik vienos Centrinės kredito unijos viena iš steigėjų.
5. Centrinę kredito uniją gali steigti mažiausiai 20 kredito unijų.
6. Kredito unija gali būti steigėja, jeigu stojimo į Centrinę kredito uniją metu jai nėra pritaikyta jokia Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatyme numatyta poveikio priemonė ir jei ji vykdo visus nustatytus kredito unijos veiklos riziką ribojančius normatyvus.
7. Kiekvienas steigėjas, išskyrus Vyriausybę ar jos įgaliotą instituciją, privalo Centrinės kredito unijos steigimosi metu įsigyti ir apmokėti vieną 1000 litų vertės pagrindinį pajų, kuris apmokamas pinigais įnašais.
8. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija Centrinės kredito unijos steigėja privalo šios unijos steigimo metu įsigyti vieną 1000 litų vertės pagrindinį pajų, kuris apmokamas piniginiu įnašu, ir 5299 papildomus pajus, kurių kiekvieno vertė po 1000 litų ir kurie gali būti apmokėti pinigais ir (ar) turtais įnašais. Turtiniai įnašai negali viršyti 10 procentų visų Vyriausybės įsigyjamų pajų vertės.
9. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija Centrinės kredito unijos narė per vienerius metus nuo Centrinės kredito unijos įsteigimo ir įregistravimo įsigyja dar 4000 papildomų pajų, kurių kiekvieno vertė po 1000 litų, arba suteikia Centrinei kredito unijai vidutinio termino subordinuotą paskolą palankiomis Centrinei kredito unijai sąlygomis.
10. Kol Centrinei kredito unijai nesuteikta licencija:
  - 1) jos steigėjui yra draudžiama parduoti ar kitaip perleisti kitiems asmenims jo įgytą ir steigimo sutartimi nustatytą Centrinės kredito unijos pajinio kapitalo ar (ir) balsavimo teisės dalį;
  - 2) jai draudžiama išleisti naujus pajus bei priimti naujus narius ar kitaip keisti steigimo sutartyje nustatytą pagrindinio pajinio kapitalo dydį ar steigėjų sudėtį.
11. Steigiant Centrinę kredito uniją steigėjams atstovauja jų įgalioti atstovai.

## **13 straipsnis. Centrinės kredito unijos steigimo sutartis**

1. Steigėjai sudaro Centrinės kredito unijos steigimo sutartį. Šioje sutartyje turi būti nurodyta:
  - 1) Centrinės kredito unijos pavadinimas;
  - 2) steigėjai ir jų adresai;
  - 3) Centrinės kredito unijos buveinė, kuri turi būti Lietuvos Respublikoje;
  - 4) steigėjų teisės ir pareigos steigiant Centrinę kredito uniją bei atsakomybė už įsipareigojimų nevykdymą;
  - 5) steigėjų įgaliotiniai (įgaliotiniai) sandoriams sudaryti bei kitiems veiksams, susijusiems su Centrinės kredito unijos steigimu, atlikti;
  - 6) kiekvieno steigėjo piniginio įnašo ir turinio įnašo dydis, taip pat šių pajų įmokėjimo bei turtinių įnašų perdavimo terminai ir piniginių įnašų (lėšų) laikino naudojimo tvarka Centrinės kredito unijos steigimo laikotarpiu;
  - 7) steigimo įnašų dydis, jų įmokėjimo, naudojimo tvarka, steigimo išlaidų kompensavimo tvarka ir šių išlaidų nurašymas steigėjų sąskaita;
  - 8) ginčų tarp steigėjų sprendimo tvarka.

2. Steigimo sutartį pasirašo visi steigėjų atstovai. Sutartis turi būti patvirtinta steigėjų antspaudais. Šia tvarka sudaryta sutartis suteikia teisę atidaryti lėšų kaupimo sąskaitas Lietuvos banke ar (ir) kitame Lietuvos Respublikoje įregistruotame banke.

3. Iki steigiamojo susirinkimo steigėjai turi užregistruoti juridinius asmenis, įmokėjusius (perdavusius) steigiamos Centrinės kredito unijos pajų, pajininkų registre.

4. Iki steigiamojo susirinkimo turi būti sukauptas visas minimalus pajinis kapitalas ir apmokėti (perduoti) steigėjų pajai.

5. Iki steigiamojo susirinkimo bet kuris iš steigėjų, turintis kitų steigėjų įgaliojimą, turi teisę iš steigimo įnašų lėšų sudarinėti sandorius dėl steigiamos Centrinės kredito unijos. Šie sandoriai Centrinei kredito unijai sukuria prievolės po to, kai steigiamasis susirinkimas juos patvirtina. Jeigu susirinkimas tokių sandorių nepatvirtina, už prievolės, pagrįstas šiais sandoriais, atsako juos sudarę steigėjai. Steigėjui pasiūlius, Centrinės kredito unijos steigiamasis susirinkimas gali perkelti Centrinei kredito unijai prievolės, kilusias iš sandorių, kuriuos steigėjas sudarė savo vardu, ir atlyginti steigėjams Centrinės kredito unijos steigimo išlaidas.

#### **14 straipsnis. Centrinės kredito unijos steigiamasis susirinkimas ir steigimo ataskaita**

1. Centrinės kredito unijos steigėjai privalo susaukti steigiamąjį susirinkimą ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo steigimo sutarties pasirašymo dienos.

2. Steigiamasis susirinkimas:

1) svarsto ir tvirtina Centrinės kredito unijos įstatus;

2) renka valdymo organų narius pirmajai ketverių metų kadencijai ir kas dveji metai atnaujinama ne mažiau kaip pusę valdymo organų narių;

3) tvirtina steigimo ataskaitą;

4) sprendžia kitus visuotinio susirinkimo kompetencijos klausimus.

3. Steigiamajame susirinkime turi dalyvauti ne mažiau kaip 2/3 pajininkų registre įregistruotų steigėjų atstovų.

4. Steigiamajam susirinkimui pirmininkauja Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos atstovas.

5. Turi būti rašomas steigiamojo susirinkimo protokolas. Protokolą pasirašo susirinkimo pirmininkas ir sekretorius.

6. Steigėjai ne vėliau kaip per 7 dienas nuo steigiamojo susirinkimo dienos privalo perduoti išrinktai valdybai Centrinės kredito unijos steigimo dokumentus ir įgytą turtą.

7. Centrinės kredito unijos steigėjai privalo parengti steigimo ataskaitą ir pateikti ją tvirtinti steigiamajam susirinkimui. Ataskaitoje turi būti nurodyta:

1) steigimo išlaidos ir jų pagrindimas;

2) pagrindinių pajų, kuriuos apmokėjo steigėjai, kiekis ir suma;

3) papildomų pajų, kuriuos apmokėjo (perdavė) kiekvienas steigėjas, kiekis ir suma;

4) prievolės, kilusios iš sandorių, kurias steigėjai perduoda Centrinei kredito unijai.

#### **15 straipsnis. Centrinės kredito unijos personalas ir techninis pasirengimas**

Licencija Centrinės kredito unijos veiklai suteikiama tada, kai Centrinė kredito unija yra tam pasirengusi:

1) buhalteriniai įrašai, finansinė apskaita, pervedimų, kliringo operacijos atliekamos kompiuteriais;

2) taikoma vidaus kontrolės sistema;

3) turi priežiūros institucijos nustatytus reikalavimus atitinkančio personalo;

4) turi technines, informacines, technologines, fizines apsaugos užtikrinimo priemonės ir veiklai tinkamas patalpas, apdraustą turtą;

5) turi valdymo struktūrą ir sistemas bei reikiamo techninio personalo.

#### **16 straipsnis. Centrinės kredito unijos veiklos įteisinimas**

1. Įregistruota Centrinė kredito unija gali vykdyti savo funkcijas bei teikti visas finansines paslaugas arba jų dalį, kaip numatyta šio įstatymo 5 straipsnyje, tik gavusi priežiūros institucijos licenciją.

2. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytos nuostatos, priežiūros institucijos leidimas taip pat yra būtinas:

- 1) įstatų pakeitimams įregistruoti šio ir kitų įstatymų numatytais atvejais;
- 2) Centrinei kredito unijai reorganizuoti;
- 3) Centrinei kredito unijai likviduoti;
- 4) inicijuoti bankroto procedūrą Centrinei kredito unijai;
- 5) steigti skyrius, atstovybes ar kitus padalinius, neturinčius juridinio asmens teisių ir esančius kitoje, negu yra Centrinės kredito unijos buveinės adresas, Lietuvos Respublikos vietoje;
- 6) sustabdyti visas ar dalį operacijų, kurioms atlikti išduodama licencija, arba perleisti teises atlikti šias operacijas kitiems asmenims.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų leidimų ir licencijų suteikimo Centrinei kredito unijai sąlygas ir tvarką nustato šis įstatymas ir priežiūros institucijos teisės aktai.

### **17 straipsnis. Centrinės kredito unijos įstatai**

1. Įstatas yra teisinis dokumentas, kuriuo savo veikloje vadovaujasi Centrinė kredito unija. Įstatus parengia Centrinės kredito unijos steigėjai ir tvirtina steigiamajame susirinkime. Įstatus pasirašo visi Centrinės kredito unijos steigėjų atstovai. Jų parašai tvirtinami steigėjų antspaudais.

2. Įstatuose turi būti nurodyta:

- 1) Centrinės kredito unijos visas pavadinimas ir, jeigu reikia, sutrumpintas pavadinimas;
- 2) buveinės adresas;
- 3) steigimo tikslas ir principai;
- 4) veiklos pobūdis (kredito unijų likvidumo palaikymas ir sutrikusio mokumo atkūrimas, indėlių bei kitų grąžintinų lėšų priėmimas, paskolų teikimas ir prisiimama su tuo susijusi rizika, kitos kooperatinės bankininkystės paslaugų rūšys ir kita veikla);
- 5) narių teisės ir pareigos;
- 6) priėmimo į Centrinę kredito uniją, išstojimo ir pašalinimo iš jos bei narystės pasibaigimo pagrindai ir tvarka;
- 7) Centrinės kredito unijos valdymo struktūra;
- 8) Centrinės kredito unijos kapitalų sudėtis ir kaupimas; Vyriausybės papildomų pajų skaičius, šių pajų išpirkimo bei perleidimo kitiems Centrinės kredito unijos nariams tvarka;
- 9) pagrindinio pajaus ir papildomų pajų sudarymo, apmokėjimo (perdavimo) bei papildomų pajų perleidimo tvarka;
- 10) visuotinių susirinkimų kompetencija, jų šaukimo bei balsavimo juose tvarka;
- 11) stebėtojų tarybos, valdybos, Stabilizacijos fondo komisijos ir revizorių komisijos rinkimo tvarka, jų kompetencija; šių organų vadovų rinkimo tvarka, jų teisė, pareigos ir atsakomybė;
- 12) kredito unijų likvidumo palaikymo rezervo, Stabilizacijos fondo sudarymo, lėšų naudojimo bei disponavimo jomis tvarka;
- 13) pelno ir nuostolių patvirtinimo tvarka, pelno paskirstymo ir nuostolių atlyginimo tvarka;
- 14) finansinės atskaitomybės sudarymo, tikrinimo, auditavimo ir tvirtinimo tvarka;
- 15) Centrinės kredito unijos reorganizavimo ir likvidavimo tvarka;
- 16) Centrinės kredito unijos pranešimų skelbimo tvarka;
- 17) kas yra laikoma Centrinės kredito unijos paslaptimi.

3. Įstatuose gali būti ir kitų šiam įstatymui bei kitiems Lietuvos Respublikos įstatymams neprieštaraujančių nuostatų, reglamentuojančių Centrinės kredito unijos veiklą ir nustatančių narių turtinius ir kitus santykius bei Centrinės kredito unijos santykius su trečiaisiais asmenimis.

### **18 straipsnis. Leidimas steigti Centrinę kredito uniją**

1. Leidimas steigti Centrinę kredito uniją suteikiamas tik tuomet, kai steigama Centrinė kredito unija atitinka šio įstatymo reikalavimus dėl įstaigos organizacinės formos (įmonės rūšies), juridinio statuso, steigėjų, pagrindinio kapitalo.

2. Centrinės kredito unijos steigėjų įgaliotiniai pateikia prašymą kredito įstaigų veiklos priežiūrą vykdančiai institucijai leisti steigti Centrinę kredito uniją. Prie šio prašymo pridedama:

- 1) steigimo sutartis;
- 2) steigiamojo susirinkimo protokolas ir dalyvių sąrašas;
- 3) steigiamos Centrinės kredito unijos įstatai;
- 4) dokumentas, patvirtinantis, kad steigėjai įmokėjo (perdavė) pagal šį įstatymą reikiamus pajus bei kitas nustatytas įmokas ir sukaupė pakankamą steigiamos Centrinės kredito unijos kapitalą;
- 5) duomenys apie steigėjų juridinį statusą ir identifikavimo dokumentai;
- 6) steigiamos įmonės vardo įregistravimo pažymėjimas;
- 7) žyminio mokesčio sumokėjimo kvitas.

### **19 straipsnis. Centrinės kredito unijos registravimas**

Centrinės kredito unijos steigėjai, gavę priežiūros institucijos leidimą steigti Centrinę kredito uniją, ją įregistruoja laikydamiesi Lietuvos Respublikos įmonių registro nustatytos tvarkos.

### **20 straipsnis. Licencija Centrinės kredito unijos veiklai**

1. Licenciją Centrinės kredito unijos veiklai šios kredito įstaigos prašymu suteikia kredito įstaigų veiklos priežiūrą vykdanči institucija jos nustatyta tvarka.

2. Prašyme turi būti nurodyta, kokioms Centrinės kredito unijos veiklos rūšims bei operacijoms vykdyti norima gauti licenciją, Centrinės kredito unijos buveinės adresas ir oficialus pavadinimas (vardas).

3. Kartu su prašymu Centrinė kredito unija privalo pateikti:

- 1) Centrinės kredito unijos įstatus ir registravimo pažymėjimą;
- 2) dokumentus, patvirtinančius, kad pinigine Centrinės kredito unijos pagrindinio kapitalo dalis yra nustatyta tvarka įmokėta ir jos steigimo išlaidoms nepanaudotų pagrindinio kapitalo lėšų likutis yra ne mažesnis kaip šio įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatytas minimalaus pagrindinio kapitalo dydis;

3) steigėjų sąrašą;

4) jos vadovų, kuriems rinkti ar skirti privalo būti gautas priežiūros institucijos leidimas, sąrašą bei priežiūros institucijos nustatytos formos ir turinio informaciją apie šiuos asmenis;

5) veiklos planą pirmiesiems trejiems metams ir dokumentus, patvirtinančius, kad yra priežiūros institucijos nustatytus reikalavimus atitinkantis personalas bei pakankamas techninis pasirengimas patikimai kredito įstaigos veiklai užtikrinti;

6) organizacinės struktūros aprašymą, valdymo schemą, valdymo organų vadovų kompetenciją patvirtinančius dokumentus;

7) duomenis, kad Centrinė kredito unija turi reikalavimus atitinkančią informacijos kaupimo, apdorojimo ir perdavimo sistemą;

8) detalų buhalterinės apskaitos sistemos aprašymą;

9) duomenis, jog yra pasirengta tiesiogiai vykdyti pinigų pervedimo operacijas per Lietuvos Respublikoje veikiančią bankų tarpusavio atsiskaitymų sistemą ir sertifikuotų informacinių sistemų auditorių patvirtinimą, kad tam naudojama informacinė sistema yra apsaugota nuo pašalinio įsibrovimo;

10) duomenis, kad yra galimybė teikti pinigų pervedimo paslaugas užsienio valiuta, tiesiogiai jas vykdančias tarptautinių atsiskaitymo ir (ar) kliringo sistemas ar netiesiogiai – per kitą kredito įstaigą;

11) kitų priežiūros institucijų leidimus teikti kitas, kredito įstaigai nebūdingas, finansines paslaugas, jeigu to reikalauja įstatymai.

4. Centrinė kredito unija gali pradėti vykdyti savo funkcijas bei teikti dalį arba visas jos įstatuose nurodytas finansines paslaugas tik gavusi iš priežiūros institucijos licenciją kredito įstaigos veiklai ir apie tai paskelbusi „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“.

## **21 straipsnis. Centrinės kredito unijos likvidavimas**

1. Centrinė kredito unija gali būti likviduojama:

1) Centrinės kredito unijos visuotinio narių susirinkimo nutarimu, priimtu priežiūros institucijos teikimu;

2) sumažėjus šio įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatytam Centrinės kredito unijos pagrindinio kapitalo minimumui, jeigu per priežiūros institucijos nurodytą laiką jis neatkuriamas ir nėra šios priežiūros institucijos pasiūlymo Centrinę kredito uniją reorganizuoti;

3) likus mažiau Centrinės kredito unijos narių, negu nustatyta šio įstatymo 12 straipsnio 5 dalyje, jeigu šis narių skaičius neatkuriamas per priežiūros institucijos nurodytą laiką ir nėra šios priežiūros institucijos pasiūlymo Centrinę kredito uniją reorganizuoti;

4) įsiteisėjus teismo sprendimui Centrinę kredito uniją likviduoti.

2. Centrinės kredito unijos likvidavimo tvarką nustato jos įstatai, šis ir kiti Lietuvos Respublikos įstatymai bei priežiūros institucijos teisės aktai.

3. Organas, priėmęs sprendimą likviduoti Centrinę kredito uniją, skiria likvidatorių. Likvidatoriaus kandidatūrą teikia priežiūros institucija.

4. Paskyrus likvidatorių, Centrinė kredito unija įgyja likviduojamos kredito įstaigos statusą, jos funkcijas vykdo likvidatorius, o Centrinės kredito unijos valdymo organai netenka savo įgaliojimų. Vykdydamas funkcijas, likvidatorius:

1) praneša Centrinę kredito uniją įregistravusiai institucijai ir priežiūros institucijai apie Centrinės kredito unijos statuso pasikeitimą ir savo duomenis;

2) viešai spaudoje tris kartus, su ne mažesniais kaip 2 mėnesių intervalais, paskelbia apie Centrinės kredito unijos likvidavimą arba praneša raštu apie tai kiekvienam Centrinės kredito unijos nariui ir kreditoriumi;

3) atstovauja likviduojamai Centrinei kredito unijai teismuose, taip pat palaikant santykius su valstybės valdžios ir valdymo institucijomis bei kitais juridiniais ir fiziniais asmenimis;

4) atlieka kitas įstatymų priskirtas funkcijas.

5. Centrinės kredito unijos likvidavimo procedūra atliekama pagal šį įstatymą ir kitus Lietuvos Respublikos įstatymus bei teisės aktus, reglamentuojančius kredito įstaigų likvidavimą.

6. Likviduotos Centrinės kredito unijos dokumentai saugomi Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

7. Šio įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose numatyta Centrinės kredito unijos reorganizacija gali būti vykdoma tik įsigaliojus šio įstatymo pakeitimams ir papildymams, reglamentuojantiems Centrinės kredito unijos reorganizavimą.

## **PENKTASIS SKIRSNIS KREDITO UNIJŲ LIKVIDUMO PALAIKYMAS BEI SUTRIKUSIO MOKUMO ATKŪRIMAS**

### **22 straipsnis. Kredito unijų Centrinės kredito unijos narių likvidumo palaikymas**

1. Kredito unijos Centrinės kredito unijos narės Centrinėje kredito unijoje specialiai tam tikslui atidarytoje sąskaitoje turi laikyti lėšas, kurios sudarytų ne mažiau kaip Centrinės kredito unijos visuotinio narių susirinkimo nustatytą procentą visų terminuotų ir neterminuotų indėlių kredito unijoje litaais ir užsienio valiuta. Lėšų laikymo, papildymo bei grąžinimo tvarką bei palūkanų dydį nustato Centrinės kredito unijos valdyba, vadovaudamasi visuotinio narių susirinkimo patvirtintais kredito unijų likvidumo palaikymo programos reikalavimais.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos lėšos sudaro kredito unijų likvidumo palaikymo rezervą. Į apskaitą jos įtraukiamos kaip specialios paskirties lėšos ir naudojamos kredito unijų likvidumo palaikymo reikmėms.

3. Lėšas į kredito unijų likvidumo palaikymo rezervą įstojusios į Centrinę kredito uniją kredito unijos privalo pervesti per vienerius metus.

4. Centrinė kredito unija paskolas kredito unijoms Centrinės kredito unijos narėms likvidumui palaikyti teikia ne ilgesniam kaip pusės metų laikotarpiui. Valdybai nutarus, paskolos terminas gali būti pratęstas ne ilgesniam kaip dar pusės metų laikotarpiui, šios paskolos pratęsimo ir grąžinimo sąlygas bei paskolos grąžinimo užtikrinimo priemones nustatant sutartyje.

5. Paskolos kredito unijos likvidumui palaikyti gali būti teikiamos, kai kredito unijos likvidumas tampa mažesnis už nustatytą likvidumo normatyvą ir kai kredito unijos turto ir įsipareigojimų sudėtis pagal terminus artimiausiems mėnesiams rodo tam tikrą nesubalansuotumą, galintį sutrikdyti įvykdyti įsipareigojimus.

6. Kredito unijų likvidumui palaikyti teikiamų paskolų grąžinimo terminus bei palūkanų normas nustato Centrinės kredito unijos valdyba, vadovaudamasi šio įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 7 punktu.

7. Likvidumui palaikyti unijai teikiamų paskolų suma negali viršyti 60 procentų šios kredito unijos įsipareigojimų litais ir užsienio valiuta, taip pat 5 procentų Centrinės kredito unijos lėšų ir kito turto.

8. Suteikta paskola išduodama iš karto visa arba dalimis pagal poreikį. Kredito unija, pateikdama paraišką dėl paskolos likvidumui palaikyti, kartu turi pateikti paskolos grąžinimą pagrindžiančius skaičiavimus. Paskolos grąžinimas turi būti garantuotas bent viena Lietuvos Respublikos civilinio kodekso numatyta prievolių užtikrinimo priemone.

### **23 straipsnis. Stabilizacijos fondas**

1. Stabilizacijos fondas sudaromas Centrinėje kredito unijoje. Jį valdyti išimtinės teisės turi Stabilizacijos fondo komisija, sudaroma ir veikianti šio įstatymo 26, 27 straipsnio 2 dalies 8 punkte, 35, 36 ir 37 straipsniuose nustatyta tvarka. Stabilizacijos fondas veikia kaip paskutinis pasiskolinimo šaltinis kredito unijų Centrinės kredito unijos narių sutrikusiam mokumui atkurti.

2. Stabilizacijos fondo lėšos yra skaičiuojamos bei laikomos atskiroje sąskaitoje.

3. Stabilizacijos fondo dydis turi būti ne mažesnis kaip 1% visų Centrinės kredito unijos narių kredito unijų aktyvų ir ne mažesnis kaip vienam nariui vidutiniškai tenkančių aktyvų dydis finansinių metų gale. Šis dydis gaunamas padalijus bendrus Centrinės kredito unijos narių kredito unijų aktyvus iš Centrinės kredito unijos narių kredito unijų skaičiaus. Stabilizacijos fondo dydis perskaičiuojamas Stabilizacijos fondo komisijos nustatytais periodais.

4. Centrinės kredito unijos narės kredito unijos įnašas į Stabilizacijos fondą yra kredito unijos išlaidos.

5. Pradinis Stabilizacijos fondas negražintinai sudaromas iš Centrinės kredito unijos narės Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos pinigų ir turi būti ne mažesnis kaip 700 000 litų.

6. Kitas Stabilizacijos fondo lėšas sudaro:

1) kredito unijų Centrinės kredito unijos narių privalomi įnašai, proporcingi kredito unijų aktyvams. Įnašų į Stabilizacijos fondą tvarką ir sąlygas nustato Stabilizacijos fondo komisija;

2) pajamos, gautos iš laisvų Stabilizacijos fondo lėšų investavimo į Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinius popierius, Lietuvos banko vertybinius popierius bei užsienio valstybių, turinčių aukščiausio lygio reitingą (A grupės šalys), vyriausybių vertybinius popierius;

3) tikslinės įmokos iš Centrinės kredito unijos pelno, skirtos Stabilizacijos fondui;

4) iš kredito unijų asociacijų, paramos fondų, tarptautinių finansinių institucijų ir Vyriausybės tikslinių programų gaunamos lėšos;

5) perimtas turtas už neįvykdytus kredito unijos įsipareigojimus.

7. Stabilizacijos fondo lėšas šio įstatymo nustatyta tvarka valdo, jomis disponuoja ir už jų racionalų bei efektyvų naudojimą pagal paskirtį yra atsakinga Stabilizacijos fondo komisija.

8. Lėšos kredito unijoms iš Stabilizacijos fondo gali būti suteikiamos paskolomis, vadovaujantis šio įstatymo 2 straipsnio 13 dalies, 35 ir 36 straipsnių nuostatomis bei Stabilizacijos fondo komisijos nustatyta tvarka.

**24 straipsnis. Atsiskaitymas su Centrinės kredito unijos narėmis kredito unijomis jų likvidavimo atveju**

Nustatyta tvarka paskelbus bankroto procedūrą ir paskelbus kredito unijos likvidavimą, ši kredito unija įgyja reikalavimo teisę į Centrinės kredito unijos turtą, nevirsšijantį jos įmokėtų (perduotų) sumų į pajus, kredito unijų likvidumo palaikymo rezervą, atsižvelgiant į kredito unijos įsipareigojimus Centrinei kredito unijai.

**ŠEŠTASIS SKIRSNIS  
CENTRINĖS KREDITO UNIJOS VALDYMAS  
IR VEIKLOS KONTROLĖ**

**25 straipsnis. Centrinės kredito unijos valdymo pagrindai**

Centrinė kredito unija yra valdoma kooperatiniais pagrindais: vienas narys – vienas balsas.

**26 straipsnis. Centrinės kredito unijos valdymo organai**

1. Centrinės kredito unijos valdymo organai yra visuotinis narių susirinkimas, stebėtojų taryba, valdyba ir Stabilizacijos fondo komisija. Centrinės kredito unijos valdymo organų nariais gali būti tik kredito unijų įgalioti atstovai bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos Centrinės kredito unijos steigėjų paskirti atstovai.

2. Centrinės kredito unijos valdyba sudaro administraciją šio įstatymo 39 straipsnio nustatyta tvarka ir deleguoja administracijai funkcijas, susijusias su atstovavimo bei sprendimų, numatytų šio įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 2 ir 6 punktuose, įgyvendinimu. Kol administracija nesudaryta, jos funkcijas atlieka Centrinės kredito unijos valdyba.

**27 straipsnis. Visuotinis Centrinės kredito unijos narių susirinkimas**

1. Visuotinis Centrinės kredito unijos narių susirinkimas (toliau – visuotinis susirinkimas) yra aukščiausias Centrinės kredito unijos valdymo organas.

2. Tik visuotinis susirinkimas gali:

- 1) tvirtinti, keisti ir papildyti Centrinės kredito unijos įstatus;
- 2) priimti narėmis į Centrinę kredito uniją kredito unijas bei nutraukti jų narystę;
- 3) tvirtinti Centrinės kredito unijos steigimo ataskaitą;
- 4) keisti stojamojo mokesčio dydį;
- 5) rinkti ir atšaukti stebėtojų tarybos, valdybos, Stabilizacijos fondo komisijos, revizorių komisijos narius ir šių organų pirmininkus;

6) nagrinėti Centrinės kredito unijos narių bei jų atstovų skundus ir pasiūlymus dėl stebėtojų tarybos, valdybos ir Stabilizacijos fondo komisijos darbo;

7) nustatyti pagrindinius kredito unijų likvidumo palaikymo principus ir patvirtinti šių principų įgyvendinimo programą, taip pat kredito unijų likvidumo palaikymo rezerve laikomų lėšų procentą, numatytą šio įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje;

8) nustatyti Stabilizacijos fondo sudarymo bei naudojimo pagrindinius principus;

9) nustatyti palūkanų mokėjimo už Centrinėje kredito unijoje laikomas lėšas bei paskolų teikimo principus, taip pat Stabilizacijos fondo laisvų lėšų patikimo investavimo principus;

10) nustatyti revizorių komisijos narių atlyginimus ir metines išmokas (tantjemas) iš pelno Centrinės kredito unijos valdymo organų nariams, jeigu tai numatyta Centrinės kredito unijos įstatuose;

11) nustatyti limitą lėšų, kurias galima skirti finansinės atskaitomybės nepriklausomo auditoriaus darbo apmokėjimui;

- 12) tvirtinti metinį Centrinės kredito unijos veiklos planą ir metinę pajamų bei išlaidų sąmatą;
- 13) tvirtinti metinę Centrinės kredito unijos finansinę atskaitomybę, priimti nutarimą dėl pelno paskirstymo ir nuostolių atlyginimo;
- 14) spręsti pagrindinio kapitalo padidinimo ar sumažinimo klausimus;
- 15) priimti nutarimą reorganizuoti ar likviduoti Centrinę kredito uniją šio įstatymo 21 straipsnyje numatytais atvejais;
- 16) įvertinti Centrinės kredito unijos valdymo organų ir revizorių komisijos ataskaitas;
- 17) susirinkimo metu spręsti valdybos ar Stabilizacijos fondo komisijos klausimus, jei to šie organai prašo;
- 18) spręsti kitus Centrinės kredito unijos įstatuose jo kompetencijai priskirtus klausimus.

## **28 straipsnis. Visuotinio susirinkimo šaukimo pagrindai**

1. Visuotinį susirinkimą šaukia Centrinės kredito unijos valdyba.
2. Neeilinio visuotinio susirinkimo šaukimo iniciatyvos teisę turi stebėtojų taryba, valdyba, Stabilizacijos fondo komisija ar ne mažiau kaip 1/2 Centrinės kredito unijos narių. Neeilinis visuotinis susirinkimas turi būti sušauktas, jeigu:
  - 1) Centrinė kredito unija negali įvykdyti finansinių įsipareigojimų arba ji yra skelbiama nemokia;
  - 2) to reikalauja iniciatyvos teisę turintys Centrinės kredito unijos nariai, stebėtojų taryba, valdyba ir Stabilizacijos fondo komisija;
  - 3) Centrinės kredito unijos valdybos narių skaičius tapo mažesnis, negu numatyta Centrinės kredito unijos įstatyme bei įstatuose, ir nėra galimybės trūkstamus valdybos narius pakeisti išrinktais kandidatais;
  - 4) per 3 mėnesius nuo ūkinių metų pabaigos nebuvo sušauktas eilinis visuotinis susirinkimas ir dėl to į teismą kreipėsi nors vienas Centrinės kredito unijos narys;
  - 5) į teismą kreipėsi neeilinio visuotinio susirinkimo iniciatoriai, nes valdyba nesusaukė tokio susirinkimo per šio įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje nustatytą laiką.

## **29 straipsnis. Visuotinio susirinkimo kvorumas ir nutarimų priėmimas**

1. Visuotinis susirinkimas gali priimti nutarimus, kai jame dalyvauja daugiau kaip 1/2 visų Centrinės kredito unijos narių atstovų. Nesant kvorumo, turi būti sušauktas pakartotinis susirinkimas, kuris turi teisę priimti nutarimus pagal prieš tai šaukto ir neįvykusio susirinkimo darbotvarkę ir be kvorumo.
2. Visuotiniame susirinkime dalyvaujantys Centrinės kredito unijos narių atstovai registruojami pasirašytinai registravimo sąraše, kurį pasirašo susirinkimo pirmininkas ir sekretorius. Dalyvauti visuotiniame susirinkime patariamojo balso teise gali ir administracijos vadovas. Centrinės kredito unijos narės atstovas, nedalyvaujantis visuotiniame susirinkime, bet susipažinęs su darbotvarke bei nutarimo projektu, gali raštu pranešti visuotiniam susirinkimui, ar jis yra už ar prieš. Šie pranešimai yra įskaitomi į susirinkimo kvorumą, taip pat į balsavimo rezultatus, bet tik to klausimo, už kurį įgaliotinis balsavo raštu.
3. Balsavimas visuotiniame susirinkime yra atviras. Slaptai balsuojama, jei to reikalauja ne mažiau kaip 1/4 dalyvaujančių susirinkime Centrinės kredito unijos narių atstovų.
4. Visuotinio susirinkimo nutarimai priimami paprasta balsų dauguma. Šio įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 1, 2, 3, 4, 14 ir 15 punktuose numatytais atvejais nutarimams priimti reikia 2/3 dalyvaujančiųjų visuotiniame susirinkime balsų.
5. Visuotinio susirinkimo protokolą pasirašo susirinkimo pirmininkas, sekretorius ir nors vienas susirinkimo įgaliotas įgaliotinis. Prie protokolo turi būti pridedamas susirinkimo dalyvių sąrašas ir, jeigu buvo balsuojama raštu, balsavimo biuleteniai, kurie turi būti saugomi iki kito visuotinio susirinkimo pabaigos.

## **30 straipsnis. Visuotinių susirinkimų šaukimo terminai ir tvarka**

1. Eilinį visuotinį susirinkimą šaukia Centrinės kredito unijos valdyba kasmet, bet ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo ūkinių metų pabaigos. Apie šaukiamą eilinį visuotinį susirinkimą valdyba privalo paskelbti Centrinės kredito unijos įstatuose nustatyta tvarka ir ne vėliau kaip prieš 20 dienų iki susirinkimo.

2. Neeilinio visuotinio susirinkimo šaukimo iniciatoriai pateikia valdybai paraišką, kurioje nurodoma: susirinkimo šaukimo pagrindas, tikslas ir darbotvarkės projektas. Valdyba, gavusi paraišką, privalo per 10 dienų nuo paraiškos pateikimo jai dienos paskelbti Centrinės kredito unijos narėms apie neeilinio visuotinio susirinkimo sušaukimą ir ne vėliau kaip per 20 dienų nuo paskelbimo apie tai sušaukti neeilinį visuotinį susirinkimą.

3. Pakartotinis Centrinės kredito unijos visuotinis susirinkimas turi būti sušauktas per 10 dienų nuo neįvykusio susirinkimo dienos, o Centrinės kredito unijos narės informuojamos ne vėliau kaip likus 5 dienoms iki pakartotinio susirinkimo.

4. Visuotinis susirinkimas gali būti šaukiamas nesilaikant šių terminų, jeigu visi Centrinės kredito unijos nariai su tuo sutinka ir tai patvirtina raštu Centrinei kredito unijai.

5. Pranešime apie visuotinį susirinkimą turi būti nurodyta:

- 1) susirinkimo data, laikas ir vieta;
- 2) susirinkimo darbotvarkė ir nutarimų projektai.

6. Ne vėliau kaip likus 5 dienoms iki susirinkimo Centrinės kredito unijos narėms turi būti sudaryta galimybė susipažinti su dokumentais, susijusiais su planuojamo susirinkimo darbotvarkėje numatytais klausimais.

7. Visuotinio susirinkimo pirmininkas kiekvieną kartą renkamas iš Centrinės kredito unijos narių atstovų, o iki jo išrinkimo pirmininkauja valdybos pirmininkas, jeigu kitaip nenustato Centrinės kredito unijos įstatai.

8. Visuotinis susirinkimas neturi teisės priimti nutarimų darbotvarkėje nepaskelbtais klausimais, jeigu jame dalyvauja mažiau kaip  $\frac{2}{3}$  Centrinės kredito unijos narių atstovų. Pakartotiniame susirinkime galioja tik neįvykusio susirinkimo darbotvarkė.

### **31 straipsnis. Centrinės kredito unijos stebėtojų taryba**

1. Stebėtojų taryba yra Centrinės kredito unijos veiklos teisėtumą ir tikslingumą prižiūrintis organas.

2. Stebėtojų tarybos narių skaičių – ne mažiau kaip 3 ir ne daugiau kaip 9 – nustato Centrinės kredito unijos įstatai. Stebėtojų tarybą ir jos pirmininką renka visuotinis susirinkimas ketveriems metams ir kas dveji metai atnaujinama ne mažiau kaip pusę narių.

3. Stebėtojų tarybos nariu negali būti Centrinės kredito unijos valdybos narys, Stabilizacijos komiteto narys ar revizorius. Stebėtojų tarybos narys negali pavesti ar perduoti savo funkcijų kitiems asmenims.

4. Už veiklą stebėtojų taryboje jos nariams gali būti mokamos tantjemos, jeigu tai numatyta Centrinės kredito unijos įstatuose.

### **32 straipsnis. Stebėtojų tarybos kompetencija**

1. Stebėtojų taryba:

1) stebi ir analizuoja Centrinės kredito unijos, jos valdybos ir Stabilizacijos fondo komisijos veiklą, finansinių išteklių kaupimą ir naudojimą, darbo apmokėjimą, finansinę būklę;

2) pateikia visuotiniam susirinkimui Centrinės kredito unijos valdymo organų darbo ataskaitą su savo išvadomis ir pasiūlymais;

3) įspėja Centrinės kredito unijos valdybą, Stabilizacijos fondo komisiją ir (ar) administraciją, kad nedelsiant pašalintų nustatytus veiklos Centrinėje kredito unijoje pažeidimus, arba praneša apie tai visuotiniam susirinkimui; taip pat gali siūlyti visuotiniam susirinkimui atšaukti valdybos ir Stabilizacijos fondo komisijos narius, kurie, stebėtojų tarybos įsitikinimu, pažeidė šį įstatymą, kitus teisės aktus, Centrinės kredito unijos įstatus ar taisykles;

4) pateikia visuotiniam susirinkimui išvadas ir pasiūlymus dėl Centrinės kredito unijos metinio buhalterinio balanso, pelno paskirstymo ir nuostolių atlyginimo projektų, taip pat pasiūlymus dėl revizorių komisijos nustatytų pažeidimų bei kitų darbo trūkumų;

5) atstovauja Centrinei kredito unijai teisme nagrinėjant ginčus tarp Centrinės kredito unijos ir jos valdybos, tarp Centrinės kredito unijos ir Stabilizacijos fondo komisijos, tarp Centrinės kredito unijos narių ir valdybos, tarp Centrinės kredito unijos narių ir Stabilizacijos fondo komisijos;

6) siūlo valdybai, Stabilizacijos fondo komisijai atšaukti jų priimtus neteisėtus nutarimus arba prašo visuotinį susirinkimą atšaukti neteisėtus valdybos, Stabilizacijos fondo komisijos nutarimus;

7) gali perduoti jos kompetencijai priskirtus klausimus spręsti visuotiniam susirinkimui;

8) sprendžia kitus įstatuose numatytus klausimus.

2. Stebėtojų taryba turi teisę pasikviesti ekspertą arba nepriklausomą auditorių patikrinti ir įvertinti Centrinės kredito unijos buhalterinį balansą ir kitą finansinę atskaitomybę.

3. Stebėtojų tarybai pareikalavus, Centrinės kredito unijos valdyba, Stabilizacijos fondo komisija ir (ar) administracija privalo pateikti jai dokumentus, susijusius su Centrinės kredito unijos veikla.

4. Stebėtojų tarybos posėdis yra teisėtas, kai jame dalyvauja daugiau kaip pusė jos narių. Nutarimai priimami paprasta dalyvaujančiųjų posėdyje balsų dauguma. Stebėtojų tarybos nariai turi lygias teises. Balsavimo metu kiekvienas narys turi vieną balsą. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia pirmininko balsas.

5. Stebėtojų tarybos nariai privalo saugoti Centrinės kredito unijos paslaptis.

6. Stebėtojų tarybos darbo tvarką nustato jos priimtas darbo reglamentas.

### **33 straipsnis. Centrinės kredito unijos valdyba**

1. Valdyba yra kolegialus vykdomasis ir tvarkomasis Centrinės kredito unijos organas, kurio veiklai vadovauja pirmininkas. Valdybos narių skaičių, kuris turi būti nelyginis ir ne mažesnis kaip 3, nustato Centrinės kredito unijos įstatai. Valdybos narius ir pirmininką renka Centrinės kredito unijos visuotinis susirinkimas ne daugiau kaip ketveriems metams. Valdybos nariu bei jos pirmininku negali būti Centrinės kredito unijos stebėtojų tarybos, Stabilizacijos fondo komisijos ar revizorių komisijos narys.

2. Be pagrindinių valdybos narių, tam pačiam laikui gali būti renkami ne daugiau kaip 3 kandidatai į valdybos narius, kurie, sumažėjus valdybos narių skaičiui, pakeičia nebegalinčius eiti savo pareigų valdybos narius. Šie kandidatai turi teisę dalyvauti valdybos posėdžiuose patariamojo balso teise.

3. Jeigu Centrinės kredito unijos valdybos narių liko mažiau, negu numatyta Centrinės kredito unijos įstatuose, ir nėra galimybės trūkstamus valdybos narius pakeisti išrinktais kandidatais, likusieji valdybos nariai privalo sušaukti neeilinį Centrinės kredito unijos susirinkimą.

4. Už darbą valdyboje jos nariams gali būti mokamos tantjemos, jeigu tai numatyta Centrinės kredito unijos įstatuose.

### **34 straipsnis. Centrinės kredito unijos valdybos kompetencija**

1. Valdybos ir jos narių kompetenciją nustato Centrinės kredito unijos įstatai, o darbo tvarką – jos priimtas darbo reglamentas.

2. Valdyba:

1) rengia ir teikia pasiūlymus visuotiniam susirinkimui dėl naujų narių priėmimo į Centrinę kredito uniją, sustabdo kredito unijų Centrinės kredito unijos narių narystę ir teikia pasiūlymus visuotiniam susirinkimui dėl jų narystės nutraukimo;

2) atstovauja Centrinei kredito unijai teisme, arbitraže bei kitose institucijose;

3) organizuoja ir šaukia Centrinės kredito unijos visuotinius susirinkimus;

4) nustato Centrinės kredito unijos teikiamų paskolų, indėlių ir kitų grąžintinų lėšų palūkanų normas, vadovaudamasi šio įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 7, 9 punktų reikalavimais;

- 5) Centrinės kredito unijos vardu sudaro darbo sutartis su administracijos vadovu;
  - 6) Centrinės kredito unijos vardu sudaro sandorius su trečiaisiais asmenimis ir su Centrinės kredito unijos narėmis, tarp jų sutartis su kredito unijomis dėl paskolų sutrikusiam kredito unijų mokumui atkurti bei jų veiklos patikimumui užtikrinti pagal šio įstatymo 36 straipsnyje nustatyta tvarka priimtus sprendimus;
  - 7) kartu su Stabilizacijos fondo komisija kontroliuoja, kad būtų laiku ir visiškai sumokėti kiekvienos kredito unijos įnašai į Stabilizacijos fondą. Šias funkcijas valdyba gali perduoti administracijai;
  - 8) svarsto revizorių komisijos pateiktą medžiagą, administracijos veiklą ir pateikia savo išvadas stebėtojų tarybai bei visuotiniam susirinkimui;
  - 9) parengia Centrinės kredito unijos buhalterinio balanso, pelno paskirstymo bei nuostolių atlyginimo tvarkos ir kitos finansinės atskaitomybės projektus;
  - 10) investuoja laisvas Centrinės kredito unijos lėšas į Vyriausybės vertybinius popierius, Lietuvos banko vertybinius popierius bei užsienio valstybių, turinčių aukščiausio lygio reitingą (A grupės šalys),
  - 11) priima sprendimus dėl Centrinės kredito unijos valdomų lėšų skolinimo Centrinės kredito unijos narėms kredito unijoms, dėl indėlių iš kredito unijų priėmimo, dėl paskolų ėmimo iš bankų, kitų institucijų;
  - 12) priežiūros institucijai ir Stabilizacijos fondo komisijai teikia reikalingus duomenis apie Centrinę kredito uniją ir savo nares kredito unijas bei jų specialaus inspektavimo rezultatus;
  - 13) svarsto kitus Centrinės kredito unijos veiklos ir valdymo klausimus, nepriklausančius išimtinai visuotinio susirinkimo, stebėtojų tarybos ir Stabilizacijos fondo komisijos kompetencijai.
3. Valdyba priima nutarimus jos kompetencijai šio įstatymo ar įstatų priskirtais klausimais. Valdybos posėdis yra teisėtas, kai jame dalyvauja daugiau kaip pusė narių. Valdybos nariai turi lygias balsavimo teises. Nutarimai priimami paprasta dalyvaujančiųjų posėdyje balsų dauguma. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia valdybos pirmininko balsas.
4. Valdybos nariai ir kandidatai į valdybos narius privalo saugoti Centrinės kredito unijos, jos narių paslaptis.
5. Už savo veiklą valdyba atsiskaito visuotiniam susirinkimui ir stebėtojų tarybai Centrinės kredito unijos įstatuose nustatyta tvarka, bet ne rečiau kaip kartą per metus.

### **35 straipsnis. Stabilizacijos fondo komisija**

1. Stabilizacijos fondo komisija yra Stabilizacijos fondo valdymo organas. Stabilizacijos fondo komisija yra atskaitinga visuotiniam susirinkimui ir vykdo jo nustatytą Stabilizacijos fondo sudarymo ir naudojimo politiką, o laikotarpiu tarp visuotinių susirinkimų – stebėtojų tarybai ir atlieka šio įstatymo 23, 35 ir 36 straipsniuose nustatytas funkcijas ir pareigas.
2. Stabilizacijos fondo komisijos narių skaičių – ne mažiau kaip 3 ir ne daugiau kaip 7 – nustato Centrinės kredito unijos įstatai. Stabilizacijos fondo komisiją ir jos pirmininką renka Centrinės kredito unijos visuotinis susirinkimas ne daugiau kaip trejiems metams iš Centrinės kredito unijos narių deleguotų atstovų.
3. Stabilizacijos fondo komisijos nariu negali būti Centrinės kredito unijos valdybos narys, taip pat revizorių komisijos narys. Stabilizacijos fondo komisijos narys negali pavesti ar perduoti savo funkcijų kitiems asmenims.
4. Stabilizacijos fondo komisijos posėdis yra teisėtas, kai jame dalyvauja daugiau kaip pusė jos narių. Nutarimai priimami paprasta dalyvaujančiųjų posėdyje balsų dauguma. Stabilizacijos fondo komisijos nariai turi lygias teises. Balsavimo metu kiekvienas narys turi vieną balsą. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia komisijos pirmininko balsas.
5. Stabilizacijos fondo komisijos nariai privalo saugoti kredito unijų ir Centrinės kredito unijos paslaptis.
6. Stabilizacijos fondo komisijos darbo tvarką nustato jos priimtas darbo reglamentas.
7. Už veiklą Stabilizacijos fondo komisijoje jos nariams gali būti mokamos tantjemos, jeigu tai numatyta Centrinės kredito unijos įstatuose.

### **36 straipsnis. Stabilizacijos fondo komisijos pareigos ir teisės**

1. Kartu su Centrinės kredito unijos valdyba arba jos pavedimu kartu su administracija Stabilizacijos fondo komisija stebi kredito unijų veiklą (kontrolė). Centrinės kredito unijos administracija, o kai būtina, ir atitinkama kredito unija Centrinės kredito unijos narė privalo pateikti Stabilizacijos fondo komisijai jos nustatytu būdu, forma ir dažnumu reikalaujamus duomenis bei kredito unijų Centrinės kredito unijos narių veiklos finansines ataskaitas.

2. Atsižvelgdama į šio straipsnio 1 dalyje pateiktą informaciją, o prireikus ir į kredito unijų specialaus inspektavimo medžiagą bei rezultatus, Stabilizavimo fondo komisija analizuoja ir įvertina kredito unijų aktyvų kokybę, likvidumo, mokumo, rezervų dydžio ir kitus veiklos rizikai darančius įtaką veiksnius.

3. Stabilizacijos fondo komisija taip pat turi teisę keistis konfidencialia informacija apie kredito unijų veiklą bei jų inspektavimo rezultatus su priežiūros institucija bei, informavusi valdybą, pavesti Centrinės kredito unijos administracijai atlikti kredito unijos veiklos specialų inspektavimą ir apie rezultatus informuoti priežiūros instituciją. Priežiūros institucija turi teisę priežiūros tikslais gautą

4. Stabilizacijos fondo komisija turi teisę pakviesti nepriklausomą auditorių kredito unijos būklei nustatyti, kai yra sutrikęs kredito unijos mokumas.

5. Stabilizacijos fondo komisija nustato kredito unijų įmokų į Stabilizacijos fondą dydį, įmokėjimo tvarką ir sąlygas vadovaudamasis šio įstatymo 23 straipsnio reikalavimais.

6. Stabilizacijos fondo komisija kartu su Centrinės kredito unijos valdyba arba jos pavedimu administracija kontroliuoja, kad būtų laiku ir visiškai įmokėtos kiekvienos kredito unijos įmokos į Stabilizacijos fondą. Jeigu kredito unija ne kartą pažeidė šiuos reikalavimus, Stabilizacijos fondo komisija turi teisę teikti pasiūlymus valdybai ir atstovų visuotiniam susirinkimui dėl šios kredito unijos narystės Centrinėje kredito unijoje tęstinumo.

7. Stabilizacijos fondo komisija nustato sąlygas bei palūkanas už kitų institucijų ne Centrinės kredito unijos narių laikomas lėšas Stabilizacijos fonde ir priima sprendimus dėl šio fondo laisvų lėšų investavimo tik į Vyriausybės vertybinius popierius, Lietuvos banko vertybinius popierius bei užsienio valstybių, turinčių aukščiausio lygio reitingą (A grupės šalys), vyriausybių vertybinius

8. Stabilizacijos fondo komisija sudaro veiksmų planus ir sutarčių su kredito unijomis dėl paskolų suteikimo sutrikusiam kredito unijų mokumui atkurti bei jų veiklos patikimumui užtikrinti projektus, juos apibūdina komisijos posėdžiuose ir perduoda Centrinės kredito unijos valdybai toliau įforminti sandorius, taip pat prižiūri, kaip šie planai ir sutarčių įsipareigojimai vykdomi.

9. Sutrikusio kredito unijų mokumo atkūrimo plane, be kita ko, būtina:

1) nurodyti kredito unijos mokumo sutrikimo priežastis ir įvertinti esamą mokumo būklę bei perspektyvas;

2) numatyti strategiją ir veiksmus, užtikrinančius išeitį iš mokumo krizės, pagrįsti skaičiavimais mokumo atkūrimo planui įgyvendinti reikalingas lėšas;

3) pagrįsti kredito unijos valdybos arba valdybos pirmininko ar daugiau kaip pusės valdybos narių, įskaitant valdybos pirmininką, nušalinimo ir naujos valdybos bei pirmininko išrinkimo tikslingumą;

4) pagrįsti kredito unijos visos administracijos nušalinimo ir laikino Stabilizacijos fondo komisijos pasiūlyto laikino administratoriaus paskyrimo tikslingumą;

5) numatyti kredito unijos reorganizavimo ar likvidavimo galimybes ir su tuo susijusių išlaidų dydį;

6) pagrįsti kredito unijos mokumui atkurti iš stabilizacijos fondo numatomą paskolinti lėšų sumą ir šių lėšų panaudojimą;

7) nurodyti numatomus rezultatus ir pasekmes.

10. Sprendimą dėl Stabilizacijos fondo lėšų panaudojimo kredito unijos sutrikusiam mokumui atkurti pagal šio straipsnio 8 ir 9 dalyse nurodytą planą priima Stabilizacijos fondo

komisija, gavusi ir įvertinusi iš Centrinės kredito unijos administracijos bei iš kredito unijas prižiūrinčios institucijos atitinkamą informaciją, kuri numatyta šiame straipsnyje.

### **37 straipsnis. Centrinės kredito unijos, jos stebėtojų tarybos, valdybos ir Stabilizacijos fondo komisijos narių atsakomybė**

1. Už stebėtojų tarybos, valdybos ir Stabilizacijos fondo komisijos narių veiksmais Centrinės kredito unijos nariui padarytą žalą atsako Centrinė kredito unija Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka. Centrinė kredito unija turi teisę regresu tvarka išieškoti žalos atlyginimą iš ją padariusių asmenų.

2. Nuo pareigos atlyginti nuostolius atleidžiami tik tie stebėtojų tarybos, valdybos ir Stabilizacijos fondo komisijos nariai, kurie balsavo prieš nutarimus, pažeidžiančius šį įstatymą, Centrinės kredito unijos įstatus ar kitus Lietuvos Respublikos įstatymus, ar nedalyvavo tokius nutarimus priimant. Šiais atvejais jie privalo per 7 dienas po to, kai sužinojo ar turėjo sužinoti apie tokį nutarimą, įteikti posėdžio pirmininkui rašytinį protestą.

### **38 straipsnis. Centrinės kredito unijos revizorių komisija**

1. Revizorių komisijos narių skaičių – ne mažiau kaip 3 ir ne daugiau kaip 5 – nustato Centrinės kredito unijos įstatai. Revizorių komisijos pirmininką renka visuotinis susirinkimas ne daugiau kaip trejiems metams.

2. Revizorių komisijoje turi būti bent vienas revizorius, kurį renka visuotinis susirinkimas Centrinės kredito unijos įstatuose nustatytam, bet ne ilgesniam kaip trejų metų laikotarpiui. Revizoriais gali būti Centrinės kredito unijos nario įgalioti atstovai, įgiję revizoriui reikalingą kvalifikaciją. Revizoriumi negali būti Centrinės kredito unijos stebėtojų tarybos, valdybos, Stabilizacijos fondo komisijos narys ar Centrinėje kredito unijoje dirbantis administratorius, vyriausiasis finansininkas (buhalteris). Revizoriumi taip pat negali būti Centrinės kredito unijos narių kredito unijų valdybos, stebėtojų tarybos ar paskolų komitetų bei administracijos darbuotojai.

3. Revizorių komisija kontroliuoja Centrinės kredito unijos ir Stabilizacijos fondo finansinę veiklą, visuotinio susirinkimo ir stebėtojų tarybos priimtų nutarimų vykdymą. Atlikdama šias funkcijas, revizorių komisija turi teisę reikalauti pateikti jai reikalingus Centrinės kredito unijos ir Stabilizacijos fondo buhalterinius bei finansinius dokumentus.

4. Revizorių komisija pateikia stebėtojų tarybai ir visuotiniam susirinkimui finansinės veiklos patikrinimo metinę ataskaitą. Ji privalo nedelsiant informuoti valdybą ir stebėtojų tarybą apie nustatytus Centrinės kredito unijos bei Stabilizacijos fondo finansinės-ūkinės veiklos pažeidimus, taip pat saugoti jų paslaptis.

5. Revizorių komisijos nariams gali būti mokamas atlyginimas visuotinio susirinkimo nustatyta tvarka.

6. Revizorių komisijos nariai atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka už nepatenkinamą Centrinės kredito unijos bei Stabilizacijos fondo veiklos kontrolę ir veiklos trūkumų nuslėpimą.

### **39 straipsnis. Centrinės kredito unijos administracija**

1. Centrinės kredito unijos valdyba sudaro Centrinės kredito unijos administraciją, į kurią įeina centrinio valdymo aparato, struktūrinių padalinių bei filialų (skyrių), steigiamų Lietuvos Respublikoje, vadovai ir jų pavaduotojai.

2. Centrinės kredito unijos administracija vadovauja Centrinės kredito unijos veiklai ir vykdo visuotinio susirinkimo bei valdybos nutarimus.

3. Centrinės kredito unijos administracija taip pat vykdo Stabilizacijos fondo komisijos nurodymus, susijusius su šio įstatymo 36 straipsnio įpareigojimais.

4. Centrinės kredito unijos administracijos, jos vadovo pareigas nustato Centrinės kredito unijos įstatai ir valdybos patvirtintas administracijos darbo reglamentas.

5. Centrinės kredito unijos administraciją ir jos vadovą skiria Centrinės kredito unijos valdyba.

6. Centrinės kredito unijos administracijos vadovas negali atlikti vyriausiojo finansininko (buhalterio) pareigų, būti kredito unijos ar banko valdybos nariu ar dirbti kredito unijos ar banko administracijoje.

7. Centrinės kredito unijos administracijos vadovas sudaro darbo sutartis su kitais administracijos darbuotojais.

8. Centrinės kredito unijos administracijos vadovo pareigas gali eiti Centrinės kredito unijos valdybos pirmininkas ar kitas valdybos narys.

## **SEPTINTASIS SKIRSNIS**

### **CENTRINĖS KREDITO UNIJOŠ KAPITALAI, DIVIDENDAI, APSKAITA, FINANSINĖ ATASKAITA IR AUDITAS**

#### **40 straipsnis. Centrinės kredito unijos kapitalų rūšys**

Centrinė kredito unija turi pagrindinį ir papildomą kapitalą.

#### **41 straipsnis. Pagrindinis kapitalas**

1. Centrinės kredito unijos pagrindinį kapitalą sudaro pajinio kapitalo, atsargos kapitalo ir praėjusių metų nepaskirstytojo pelno (nuostolio) suma.

2. Centrinė kredito unija, gavusi išankstinę priežiūros institucijos leidimą, gali sumažinti savo pagrindinį kapitalą iki nustatyto minimalaus pagrindinio kapitalo dydžio.

3. Pajinis kapitalas sudaromas iš kredito unijų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos pagrindinių ir papildomų pajų.

4. Minimalus Centrinės kredito unijos nario pagrindinio pajaus dydis – 1000 litų. Narys gali turėti tik vieną pagrindinį pajų.

5. Centrinės kredito unijos nario papildomo pajaus dydis – 1000 litų. Narių įsigyjamų papildomų pajų skaičius neribojamas. Šiuos pajus įsigyja tik Centrinės kredito unijos nariai šio įstatymo 7 straipsnyje, 9 straipsnio 5 dalies 6 punkte ir 12 straipsnyje nustatytais sąlygomis ir tvarka.

6. Visuotinio susirinkimo sprendimu Centrinės kredito unijos pagrindinis kapitalas gali būti mažinamas nuostolių suma ar jų dalimi šio įstatymo 44 straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais. Mažinimas turi būti vykdomas atitinkamai denominuojant Centrinės kredito unijos narių pajus.

7. Atsargos kapitalo paskirtis – garantuoti Centrinės kredito unijos finansinį stabilumą. Atsargos kapitalas sudaromas iš Centrinės kredito unijos pelno, likusio atskaičius mokesčius, kasmet atskaitant ne mažiau kaip 10 procentų iš šio pelno, kol atsargos kapitalas sudarys ne mažiau kaip 5 procentus ilgalaikių investicijų ir išduotų paskolų sumos, nustatytos metinio buhalterinio balanso pagrindu. Panaudojus dalį atsargos kapitalo Centrinės kredito unijos nuostoliams padengti, iš pelno vėl atskaitoma į atsargos kapitalą tiek, kad jis taptų nustatyto dydžio.

#### **42 straipsnis. Papildomas kapitalas**

Centrinės kredito unijos papildomą kapitalą sudaro Stabilizacijos fondas, subordinuotos paskolos, jeigu jos atitinka nustatytus priežiūros institucijos reikalavimus, einamųjų metų nepaskirstytasis pelnas (nuostolis), pagrindinių priemonių perkainavimo rezervas ir kiti Centrinės kredito unijos įstatuose numatyti kapitalai bei rezervai.

#### **43 straipsnis. Pelnų paskirstymas**

1. Centrinės kredito unijos pelnas yra lėšos, kurios lieka iš Centrinės kredito unijos finansinių metų pajamų atskaičius tų metų išlaidas ir nuostolių sumas.

2. Pelnas turi būti paskirstytas ne vėliau kaip per 3 mėnesius po finansinių metų pabaigos, prieš tai patvirtinus metinį buhalterinį balansą šio ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

3. Nutarime dėl pelno paskirstymo turi būti nurodyta:
  - 1) nepaskirstytasis pelnas (nepadengtas nuostolis) finansinių metų pradžioje;
  - 2) grynasis finansinių metų pelnas arba nuostolis;
  - 3) paskirstytinasis rezultatas (pelnas arba nuostolis);
  - 4) pelno paskirstymas nuostoliams atlyginti;
  - 5) pelno atskaitymai į atsargos kapitalą;
  - 6) pelno atskaitymai į Stabilizacijos fondą;
  - 7) pelno atskaitymai į kitus kapitalus bei rezervus, numatytus Centrinės kredito unijos įstatuose;
  - 8) pelno paskirstymas dividendams išmokėti;
  - 9) pelno dalis, skiriama metinėms išmokoms (tantjemoms) Centrinės kredito unijos valdymo organų nariams, darbuotojų premijoms bei kitiems tikslams, numatytiems Centrinės kredito unijos įstatuose;
  - 10) nepaskirstytasis pelnas (nepadengtas nuostolis), perkeliamas į kitus metus.
4. Pelnas turi būti skirstomas laikantis šio straipsnio 3 dalyje išdėstytų punktų eiliškumo.

#### **44 straipsnis. Centrinės kredito unijos išmokami dividendai**

1. Dividendas yra pajininkui paskirta pelno dalis, kuri proporcinga jo turimų pagrindinio bei papildomų pajų nominaliai vertei.
2. Jei Centrinės kredito unijos balanse yra apskaičiuoti nuostoliai, tai visuotinis susirinkimas neturi teisės skelbti ir išmokėti dividendų, kol šie nuostoliai nebus atlyginti ar jų dalimi nebus sumažintas pagrindinis Centrinės kredito unijos kapitalas. Sprendimai dėl nuostolių atlyginimo ar pagrindinio kapitalo sumažinimo nuostolių dydžiu ir dividendų skelbimo bei išmokėjimo gali būti priimti tame pačiame susirinkime. Dividendai pajininkams gali būti išmokami tik atlyginus nuostolius ar sumažinus pagrindinį kapitalą nuostolių dydžiu.
3. Pelnas, likęs po atskaitymų į šio įstatymo bei Centrinės kredito unijos įstatuose nustatytus kapitalus ir (ar) fondus bei rezervus, negali būti taip pat išmokėtas ir tantjemomis, jeigu dėl to minimalus pagrindinis Centrinės kredito unijos kapitalas ir kapitalo pakankumas lieka mažesni už priežiūros institucijos nustatytus dydžius.
4. Centrinė kredito unija privalo išmokėti dividendus ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo sprendimo dėl pelno paskirstymo priėmimo dienos. Dividendus mokėti avansu draudžiama.
5. Dividendus Centrinė kredito unija išmoka pinigais. Jeigu pajininkas neprieštarauja, dividendai jam gali būti išmokėti kaip Centrinės kredito unijos papildomi pajai.
6. Dividendą turi teisę gauti tik tie nariai, kurie buvo Centrinės kredito unijos nariais per visą ataskaitinį laikotarpį.

#### **45 straipsnis. Centrinės kredito unijos buhalterinė apskaita ir atskaitomybė**

1. Centrinės kredito unijos finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais.
2. Centrinės kredito unijos buhalterinę apskaitą, atskaitomybės tvarką nustato Lietuvos Respublikos įstatymai ir priežiūros institucijos teisės aktai.
3. Per tris mėnesius nuo finansinių metų pabaigos Centrinė kredito unija priežiūros institucijai pateikia nepriklausomo auditoriaus patikrintą ir visuotinio susirinkimo patvirtintą metinę finansinę ataskaitą.
4. Centrinės kredito unijos finansinė ataskaita viešai skelbiama priežiūros institucijos nustatyta tvarka iki einamųjų metų gegužės 1 dienos. Už metinėje finansinėje ataskaitoje pateiktos informacijos teisingumą Centrinė kredito unija atsako įstatymų nustatyta tvarka.

### **AŠTUNTASIS SKIRSNIS**

#### **CENTRINĖS KREDITO UNIJO VEIKLOS PRIEŽIŪRA IR DALYVAVIMAS ATLIEKANT KREDITO UNIJŲ VEIKLOS PRIEŽIŪRĄ**

**46 straipsnis. Centrinės kredito unijos veiklos priežiūros institucija, veiklos priežiūrą ribojantys normatyvai ir priežiūros institucijos taikomos poveikio priemonės**

1. Kol bus sukurta speciali kredito įstaigų veiklos priežiūros institucija ir patvirtinti jos nuostatai, Centrinės kredito unijos veiklą prižiūri bei licencijas suteikia Lietuvos bankas.

2. Vadovaudamasi šiuo įstatymu, priežiūros institucija nustato Centrinės kredito unijos veiklos priežiūros atlikimo tvarką.

3. Centrinei kredito unijai yra nustatomi šie veiklos riziką ribojantys normatyvai:

- 1) kapitalo pakankamumo;
- 2) likvidumo;
- 3) maksimalios atviros pozicijos užsienio valiuta;
- 4) maksimalios paskolos sumos vienam skolininkui;
- 5) didelių paskolų.

4. Normatyvų dydžius, jų apskaičiavimo bei taikymo metodiką nustato priežiūros institucija.

5. Priežiūros institucija Centrinei kredito unijai gali taikyti šias poveikio priemones:

1) įspėti Centrinę kredito uniją dėl jos veiklos trūkumų ir pažeidimų bei nustatyti jų pašalinimo terminus;

2) laikinai arba visam laikui atšaukti leidimą atlikti vieną, kelias ar visas operacijas (moratoriumas);

3) reikalauti nušalinti arba nušalinti Centrinės kredito unijos valdybos narį (narius) ir administracijos vadovą;

4) reikalauti sustabdyti ar sustabdyti Centrinės kredito unijos stebėtojų tarybos nario (narių) įgaliojimus;

5) sustabdyti Centrinės kredito unijos stebėtojų tarybos įgaliojimus, nušalinti valdybą, administracijos vadovą ir paskirti laikinąjį administratorių;

6) apriboti disponavimą sąskaitomis, esančiomis Lietuvos banke;

7) atšaukti Centrinės kredito unijos licenciją.

6. Priežiūros institucija savo kolegialiu nutarimu gali taikyti poveikio priemones Centrinei kredito unijai, kai yra bent vienas iš šių pagrindų:

1) priežiūros institucijai suteikta neteisinga informacija;

2) priežiūros institucijai nepateikta būtina Centrinės kredito unijos priežiūrai vykdyti informacija ar dokumentai;

3) nesilaikyta nustatytų normatyvų;

4) pažeisti Lietuvos Respublikos įstatymai ar kiti teisės aktai.

7. Priežiūros institucijų sankcijų taikymo tvarką nustato, taikytinos sankcijos rūšį ir terminus parenka priežiūros institucija, atsižvelgdama į pažeidimo pobūdį, jo galimas pasekmes Centrinei kredito unijai, taip pat į numatomas taikyti sankcijos pasekmes visos kredito unijų sistemos stabilumui bei patikimumui.

8. Nutarimas dėl priežiūros institucijų sankcijos taikymo privalo būti priimtas per tris mėnesius nuo pažeidimo nustatymo dienos. Už pažeidimus, nuo kurių padarymo dienos praėjo daugiau kaip vieneri metai, priežiūros institucijų sankcijos negali būti taikomos.

9. Priežiūros institucijos nutarimas dėl priežiūros institucijų sankcijos taikymo Centrinei kredito unijai ar jos vadovams gali būti apskųstas teismui Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo šio nutarimo priėmimo dienos.

**47 straipsnis. Centrinės kredito unijos dalyvavimas atliekant kredito unijų veiklos priežiūrą**

Suderinusi veiksmus su priežiūros institucija, Centrinė kredito unija nuolat stebi kredito unijų savo narių veiklą, o prireikus ir specialiai inspektuoja šių kredito unijų veiklą, vertina veiklos rizikas ir teikia rekomendacijas priežiūros institucijai dėl poveikio priemonių taikymo kredito unijoms.

**48 straipsnis. Centrinės kredito unijos dokumentų saugojimas**

1. Centrinė kredito unija per visą sutarčių galiojimo laiką ir 10 metų jam pasibaigus saugo:
  - 1) paskolų, garantijų, laidavimo, įkeitimo ir kitas sutartis;
  - 2) kitus Centrinės kredito unijos partnerių dokumentus, kuriais remiantis buvo sudaryta sutartis;
  - 3) kitus priežiūros institucijos numatytus dokumentus.
2. Centrinė kredito unija gali saugoti ir kitus dokumentus bei nustatyti kitokį saugojimo laiką, bet ne trumpesnį, negu yra nustatyta šio straipsnio 1 dalyje ar Lietuvos archyvų departamento.

**49 straipsnis. Centrinės kredito unijos paslapčių saugojimas**

1. Esantys ir buvę Centrinės kredito unijos valdymo organų nariai, revizoriai, auditoriai, administracija bei darbuotojai privalo laikyti paslapyje informaciją, gautą dirbant Centrinėje kredito unijoje, ir nenaudoti jos asmeninei ar kitų asmenų naudai.
2. Jeigu priežiūros institucija pareikalauja, jai turi būti pateikti visi dokumentai ir informacija, susijusi su Centrinės kredito unijos steigimu ir veikla. Dokumentai ir informacija kitų institucijų reikalavimu teikiama Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka.
3. Centrinė kredito unija privalo pateikti mokesčių inspekcijai informaciją, numatytą Lietuvos Respublikos pinigų plovimo prevencijos įstatymo.
4. Paslapčių saugojimo tvarką nustato Centrinės kredito unijos įstatai.

**50 straipsnis. Atsakomybė už Centrinei kredito unijai padarytus nuostolius**

Centrinės kredito unijos valdymo organų, administracijos darbuotojų atsakomybę už dėl jų kaltės padarytus nuostolius Centrinei kredito unijai nustato Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai bei Centrinės kreditų unijos įstatai.

## DEVINTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

**51 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimas**

Lietuvos Respublikos Vyriausybė:

- 1) rengdama bei tvirtindama Privatizavimo fondo 2001 metų pirmojo pusmečio pajamų ir išlaidų sąmatą, numato lėšų (6 mln. litų) steigiamos Centrinės kredito unijos kapitalui ir Stabilizacijos fondui sudaryti. Pagrindinis kapitalas gali būti apmokėtas pinigais ir turiniais įnašais. Turtiniai įnašai negali viršyti 10 procentų Vyriausybės įnašo į pagrindinį kapitalą. Stabilizacijos fondas sudaromas tik iš piniginių įmokų;
- 2) ne vėliau kaip iki 2000 m. liepos 1 d. paskiria įgaliotą asmenį arba Vyriausybei pavaldžią instituciją, kuri atstovautų steigiant Centrinę kredito uniją ir inicijuotų jos steigimo procedūras bei užtikrintų, kad šiame įstatyme Vyriausybei nustatyti įpareigojimai būtų įvykdyti laiku, kvalifikuotai ir operatyviai ir Centrinė kredito unija būtų įsteigta iki 2001 m. lapkričio 1 d.

*Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.*

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS